

Máliková, Michaela

Miloš Štědroň

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Máliková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 343-346

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143144>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Miloš Štědroň

Národnost: česká

Datum narození: 9. února 1942

Místo narození: Brno

Sociální zařazení: Narodil se do hudebnické rodiny, která pocházela z Holic ve východních Čechách. Jeho dědeček hrál na několik nástrojů, ovládal řadu jazyků a za první republiky byl zaměstnán jako plukovní lékař. Matka hudbu vyučovala, strýc Vladimír působil jako korepetitor na pražské konzervatoři, strýc Bohumír absolvoval hudební vědu na Masarykově univerzitě u Vladimíra Helferta a strýc Jan, výborný houslista, vyučoval na konzervatoři v Kroměříži. Jeho otec sice vystudoval geografii, avšak téměř celý život pracoval jako bankovní úředník. Volný čas si zpestřoval hrou na housle a violu v komorním souboru, občas také vypomáhal v rozhlase. Miloš Štědroň měl s manželkou MUDr. Jiřinou Štědroňovou dva syny, které rovněž přivedl k hudbě. Starší syn Miloš Orson (1973) je skladatel a pedagog, mladší syn Petr (1976), dramaturg a překladatel, působí od roku 2013 jako ředitel Divadla Na zábradlí.

Akademické působení

Hudba provázela život Miloše Štědroňe již od útlého dětství. Umělecké výchovy malého chlapce se ujal strýc Bohumír, který se svým synovcem často navštěvoval koncerty, kulturní akce a divadlo. Hudba byla přirozenou součástí jejich života, a tak se u Štědroňů doma téměř každý den hrálo. Miloš se tedy vydal v rodinných šlépějích. Po maturitě na jedenáctileté střední škole v Brně nastoupil na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity, kde v letech 1959–1964 studoval hudební vědu a bohemistiku. Velkou měrou jej ovlivnil Jan Racek, vedoucí hudebního pracoviště, a samozřejmě také strýc Bohumír, který na fakultě přednášel. Protože výuka probíhala částečně v hudebním oddělení Moravského zemského muzea, setkal se již během studia s Janáčkovými rukopisy, zápisy a skicami, které jej naprosto uchvátily. Ke konci studia pak získal v muzeu práci na částečný úvazek. Od roku 1963–1972 zde vedl Malé divadlo hudby, jež se zaměřovalo především na pořady týkající se nových hudebních směrů.

Hudební vzdělání si rozšířil na Janáčkově akademii múzických umění, kde studoval v letech 1965–1970 skladbu a hudební teorii u Miloslava Ištvana, Ctirada Kohoutka a Aloise Piňose. Aby se zdokonalil v kompozici, docházel na konzervatoř k profesoru Blažkovi. Roku 1967 obhájil na brněnské filozofické fakultě disertační práci *Leoš Janáček a hudební avantgarda* a získal titul PhDr. Postgraduálně pak na JAMU studoval elektronickou a technickou hudbu. Své hudební znalosti rozvíjel také během několika studijních pobytů v zahraničí. Roku 1966 odjel do Darmstadtu, dále navštívil Belgie a Nizozemsko. Přestože do tohoto období spadají počátky Štědroňovy skladatelské činnosti, s akademickou půdou se nerozloučil. Roku 1972 získal na katedře muzikologie místo odborného asistenta. Kromě toho vyučoval externě na pedagogické fakultě a JAMU. Roku 1985 obhájil kandidátskou disertaci *Leoš Janáček a hudba 20. století* a obdržel titul CSc. Na základě dlouholetých janáčkovských výzkumů byl roku 1988 jmenován docentem; profesorem muzikologie se stal roku 1994.

Na akademické půdě dosud zastává řadu významných funkcí. Je členem uměleckých, vědeckých a oborových rad pro doktorské studium na MU, JAMU a UP v Olomouci. Působí jako posuzovatel projektů pro grantové

agentury, oponent habilitačních a profesorských jmenovacích řízení. V letech 1998–2000 byl proděkanem pro vědu a výzkum FF MU.

Výběr z díla

Okruh zájmů Miloše Štědroň je velmi různorodý a pestrý. Neomezuje se pouze na vědecký výzkum, ale zabývá se rovněž komponováním, redakční prací, hudební kritikou, popularizací hudby a vzděláváním dalších generací muzikologů a hudebníků.

Štědroňova badatelská činnost navázala na tradici brněnské muzikologické školy, jejímž ústředním tématem byla janáčkovská problematika. O moravském skladateli napsal přes šedesát statí a studií. Za vrchol jeho badatelského úsilí je považována monografie *Leoš Janáček a hudba 20. století* (1998). Podílel se na tvorbě *Souborného kritického vydání děl Leoše Janáčka* a ve spolupráci se skladatelem Leošem Faltusem rekonstruoval několik nedokončených Janáčkových skladeb (houslový koncert *Putování dušičky*, symfonie *Dunaj*, fragment opery *Živá mrtvola*).

Dále se věnoval hudbě 16.–18. století, především pak epochám renesance, manýrismu a baroka. Roku 1985 vyšla jeho monografie o významném skladateli přelomu 16. a 17. století s názvem *Claudio Monteverdi – génius opery*. Ve spolupráci s bohemistou Dušanem Šlosarem pak zpracoval příspěvky o vývoji českého hudebního názvosloví od 15. století až po národní obrození. Své poznatky shrnul v monografii *Dějiny české hudební terminologie* (2004, 2005). Zabýval se rovněž hudební teorií (skripta *Formování hudby*, 1987, 2001; *Základy mikrotektoniky*, 1991 a *Základy polymelodiky*, 1992) a soudobou hudbou (monografie *Josef Berg – skladatel mezi hudbou, divadlem a literaturou*, 1992). Z jeho editorských počinů lze zmínit například překlad a přepis pozdně barokních studentských písní z Brna *Písně rozmanité – Cantilenaе diversae* (1992–1993) či rekonstrukci starých hudebních děl, jako například *Concertino pro housle, klarinet a orchestr* (2004) či hanácké opery *Jora a Manda, Pargamotéka*.

Jako skladatel se často inspiroval slovanskou tematikou. Význam cyrilometodějské misie reflektuje kantáta *Bez knih jsou národy nahé* (1977). Kromě vokálních opusů komponoval také komorní, počítačovou a elektroakustickou hudbu či skladby pro lidové nástroje. Ve svých hudebních dílech využíval především metodu koláže, pro niž je typické prolínání starších hudebních stylů s novějšími postupy. Pravidelně zhudebňuje texty moravských básníků 20. století (např. Jana Skácela). Za skladbu *Pláč Růženy Danielové z Hrubé Vrbky nad manželem v Osvětím* pak obdržel společně s Arnoštem Parschem první cenu v soutěži Prix de musique folklorique v Bratislavě roku 1975.

Ocenění vědeckou komunitou

Miloš Štědroň se aktivně účastnil brněnských kolokvií, vyjížděl na zahraniční stáže a konference, byl například v USA, Německu, Rakousku, Slovinsku či Itálii. Spolupracoval s hudebním oddělením Moravského zemského muzea, stal se členem Leoš Janáček Gesellschaft Zürich, správní rady nadace Český hudební fond v Praze. Založil a vedl soubor Camerata Moravica. Jeho kritiky a recenze vycházely v brněnském denním i odborném tisku. Zajímal se o hudební dění v Brně, které pravidelně glosoval v *Univerzitních novinách MU*.

Na svém kontě má také řadu rozhlasových pořadů, televizních scénářů, bookletů ke kompaktním diskům a textů k obálkám gramofonových desek. Jako producent se podílel na mnoha CD, sestavil například nahrávky Ivy Bittové či sérii *Janáček neznámý*.

Komponuje scénickou hudbu, která doprovází představení předních pražských, a hlavně brněnských divadel (vedle Divadla Husa na provázku i Národní divadlo Brno, HaDivadlo a Divadlo u stolu). Na založení Divadla Husa na provázku (1967/1968) se podílel a stále zde působí jako jeden z kmenových hudebních autorů. Pro toto divadlo složil například hudbu na libreto Milana Uhdeho *Balada pro banditu* (1975), jehož filmová verze dosáhla ve své době značné popularity, a muzikál muzikál *Na Pohádku máje*. S libretistou a dramatikem Milanem Uhdem na tvorbě muzikálů stále spolupracuje, v současnosti především pro Městské divadlo v Brně (*Červený a Černý*, 2007; *Divá Bára*, 2012). Společně se skladateli A. Parschem, A. Piňosem a I. Medkem píše komorní opery, v koncertní hudbě pak propojuje folk se starší hudbou. Kromě toho složil hudbu k několika filmům, například *Hořký podzim s vůní manga* (1983).

Miloš Štědroň získal za svou tvorbu řadu ocenění. Obdržel první cenu v Prix musical de Radio Brno, díky skladbám *Mistr Machaut v Čechách* a *Terra* obhájil první místo v Soutěži mladých skladatelů ČSSR. Jak bylo zmíněno výše, roku 1975 byl oceněn v soutěži Prix musique folklorique de Radio Bratislava.

Evaluace

Miloš Štědroň je významný český skladatel a hudební vědec. Patří k představitelům třetí generace tzv. brněnské muzikologické školy. Svým působením na akademické půdě ovlivnil celé generace hudebníků a muzikologů. Jeho osobnost a dílo lze charakterizovat širokými zájmy a rozmanitostí jeho práce: je vědcem, pedagogem, publicistou a organizátorem brněnského kulturního života. Hudbu aktivně tvoří, popularizuje a komentuje. Spolupracuje s předními českými divadly, televizí i rozhlasem.

Ohlasy

Miloš je pravděpodobně mimozemšťan, protože nestárne, a navíc se o něm již nedá nic nového napsat, neb vše již bylo napsáno. Je vždy všude a u všeho. Nikam mu neutečete. Zajedťe si do kteréhokoliv světového velkoměsta a potkáte ho tam! Otevřete kteroukoliv knihu a ejhle... Zná Long Beach, Palm Beach i Třebíč! Máme ho rádi. Je skvělý kamarád a NIKDY nás neopustil, ani v těch nejtěžších chvílích. \ [Milan Badal](#)

Miloš je pro práci s divadlem perfektně vybaven. Komunikace s ním na divadelním tvaru je velmi dobrá, rozumí tomu, cítí to. Je nejenom hudebním skladatelem, ale mnohdy také autorem ve smyslu literárním. Je i perfektním hudebním dramaturgem a především duší divadelníkem... \ [Petr Oslzlý](#)

Milošek, jak jsme mu všichni říkali, byl dobrá duše a skvělý kamarád, který v době, kdy komponoval hudbu pro *Baladu*, neměl vůbec lehkou situaci. Režisér Pospíšil byl dostatečně cholerický a leckdy na něj křičel a posílal ho domů, aby partituru přepsal. Nakonec však mělo vše svůj smysl, jeho hudba zasáhla mnoho srdcí a představení se stalo kultovní záležitostí a bylo famózní.

\ [Iva Bittová](#)

Miloš dokáže i hluchého naučit zpívat. Já jsem toho důkazem. V inscenaci Evy Tálské, někdy z roku 1979, která byla prakticky zpěvohrou, jsem hrála hlavní roli Smrtky. Miloš pro mě tehdy složil několik písní, ale hlavně je ze mě dostal. Naživo! [...] Bolek mi vždycky říkal: „*Neuč orla létat!*“ A já Milošovi: „*Neuč hluchého zpívat!*“ Hudební profesní kvality Miloše Štědrně všichni znají. Já za sebe jen dodám, že je to hlavně milý chlapík. Kdybych ho měla doma, tak bych ho aspoň jednou denně pochovala.

\ Dáša Blahová

Prameny a literatura

BADAL, Milan a kol. *Sauna biblio. Sauna tenet Brunam. Sauna v Brně trvá*. Tišnov: Sursum, 2015.

FROŇKOVÁ, Erika. Být, ne mít. Rozhovor se skladatelem s duší divadelníka. *Opus musicum*, 1997, roč. 19, č. 1, s. 24–28.

HANOUŠEK, Martin. Miloš Štědrň [online]. [cit. 3. března 2018]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Štědrň,_Miloš>.

JEŘÁBKOVÁ, Olga. *Přijdu za poledne. Miloš. Můj život s hudbou a lidmi kolem ní*. Brno: Barrister & Principal – Sursum, 2012.

MACEK, Petr – STEINMETZ, Karel. Miloš Štědrň at 65. *SPFFBU*, H 41, 2006, s. 7–9.

MACEK, Petr – STEINMETZ, Karel. Výběrová bibliografie prací Miloše Štědrně. *SPFFBU*, H 41, 2006, s. 11–20.

MICHÁLKOVÁ SLIMÁČKOVÁ, Jana. *Přehled skladatelů varhanní hudby*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2015, s. 207–208.

SMOLKA, Jaroslav (ed.). *Malá encyklopedie hudby*. Praha: Supraphon, 1983.

STEINMETZ, Karel. Miloš Štědrň [online]. [cit. 3. března 2018]. Dostupné z: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2665>.

TOMEŠ, Josef (ed.). *Český biografický slovník XX. století. III. díl, Q–Ž*. Praha: Paseka, 1999, s. 303.

VYSLOUŽIL, Jiří a kol. *Hudební slovník pro každého. Díl 2. Skladatelé a hudební spisovatelé*. Vizovice: Lípa, 1999, s. 542–543.